27/05/2023

Οι «Πράσινες Πολιτιστικές Διαδρομές» στο Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού

/ Παιδεία και Πολιτισμός

«Φως» σε φυτά και σύμβολα που είναι περισσότερο ή λιγότερο ορατά σε αντικείμενα που εκτίθενται στο Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού, ρίχνουν οι «Πράσινες Πολιτιστικές Διαδρομές», η πανελλαδική δράση του Υπουργείου Πολιτισμού, που έχει στόχο την εκπαίδευση των πολιτών σε θέματα προστασίας και ανάδειξης τόσο του φυσικού περιβάλλοντος όσο και του πολιτιστικού πλούτου της χώρας.

«Ο κισσός για τους αρχαίους συμβόλιζε την αθανασία και για αυτό το λόγο τον βλέπουμε να εμφανίζεται πολύ συχνά πάνω σε επιτύμβιες στήλες. Είναι χαρακτηριστικό ότι οι επιγραφές έκλειναν -όχι με τελεία, αφού τότε δεν χρησιμοποιούνταν σημεία στίξης, αλλά με ένα φύλλο κισσού», τόνισε κατά την ξενάγηση των συμμετεχόντων στις Πράσινες Πολιτιστικές Διαδρομές, ο αρχαιολόγος – μουσειολόγος Τάσος Αντωνάρας.

«Αποστολή του Μουσείου μας είναι η εξωστρέφεια. Θέλουμε να μοιραζόμαστε τις ιστορίες των αντικειμένων των εκθέσεων και των συλλόγων μας με όσο τον

δυνατόν περισσότερους ανθρώπους και να τους δείχνουμε τη σχέση που έχουν αυτά τα αντικείμενα με τη δική τους ζωή σήμερα. Σε πρώτη ανάγνωση δεν είναι τόσο εμφανείς αυτές οι σχέσεις, αλλά όταν κοιτάξεις καλύτερα μπορείς να τις δεις», είπε ο ίδιος μιλώντας στο Αθηναϊκό/Μακεδονικό Πρακτορείο Ειδήσεων.

Ο άνθρωπος της εποχής εκείνης ταυτιζόταν με τη φύση, η οποία υπήρχε ζωντανή στην καθημερινότητά του με έναν τρόπο που οι σημερινοί κάτοικοι ευρωπαϊκών πόλεων απ' όπου λείπει το πράσινο, δεν μπορούν να δουν. Για το λόγο αυτό, παραστάσεις από τη φύση είναι αποτυπωμένες και στην τέχνη των Βυζαντινών.

Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι το **κορινθιακό κιονόκρανο**, που επικράτησε για αιώνες σε όλο το δυτικό κόσμο, ως ένα επαναλαμβανόμενο **μοτίβο σε εκκλησίες,** μουσεία και πολλά ακόμη κτήρια. Στην ξενάγησή του ο αρχαιολόγος, μίλησε για την ιστορία πίσω από αυτό, βασιζόμενος στην αναφορά του Ρωμαίου συγγραφέα και αρχιτέκτονα Βιτρούβιου, που λέει πως στο τέλος του 5ου π.Χ. αιώνα, ο γλύπτης της Αρχαίας Ελλάδας Καλλίμαχος, ο οποίος είχε τη φήμη του εξαιρετικού ανδριαντοποιού, είδε μία εικόνα στο νεκροταφείο έξω από την Κόρινθο, που τον εντυπωσίασε και στη συνέχεια την αντέγραψε. *«Επρόκειτο για τον τάφο ενός κοριτσιού, πάνω στον οποίο οι γονείς της είχαν αφήσει στις αρχές του χειμώνα ένα καλάθι με τα παιχνίδια της και το είχαν σκεπάσει με μία πλάκα για να το προστατέψουν. Με την άνοιξη και την αναγέννηση της φύσης όμως, η άκανθα, το φυτό με τα μεγάλα φύλλα, κατέλαβε το χώρο αυτό και άρχισε να αναπτύσσεται γύρω και μέσα από το καλάθι, σχηματίζοντας περίπου την εικόνα που βλέπουμε στα κορινθιακά κιονόκρανα, την οποία πήραν κι άλλοι γλύπτες στη συνέχεια, τη σχηματοποίησαν και την εξωράισαν»*, τόνισε.

Είπε ακόμη ότι και ο ίδιος ο κίονας, είναι η μετάβαση από το πραγματικό, στο κατασκευασμένο από τον άνθρωπο. *«Ο άνθρωπος αφού βγήκε από τη σπηλιά και θέλησε να φτιάξει ένα χώρο όπου θα είναι προστατευμένος, ο πιο απλός τρόπος ήταν χρησιμοποιήσει φύλλα, κλαδιά και άλλα πράγματα, στηρίζοντάς τα με έναν κορμό. Από αυτόν τον κορμό είναι εμπνευσμένος ο κίονας, τον οποίο θεωρούμε την πεμπτουσία του αρχαίου ελληνικού και ρωμαϊκού πολιτισμού, ενώ μέχρι και σήμερα χρησιμοποιούμε κολώνες για να χτίσουμε ένα σπίτι»*, υπογράμμισε.

Μέλισσες, πουλιά, σαύρες και σαλιγκάρια, κρύβονται στους κύκλους που σχηματίζει το κλήμα που ελίσσεται, στις ανάγλυφες παραστάσεις μίας μικρής κάθετης στήλης της Παναγίας Αχειροποιήτου, τα οποία ο αρχαιολόγος βοήθησε τους πολίτες να παρατηρήσουν. «Εδώ υπάρχει μία από τις ελάχιστες παραστάσεις μέλισσας στα βυζαντινά χρόνια και μία ακόμη πιο σπάνια απεικόνιση ενός σαλιγκαριού με τα κερατάκια του. Βλέπουμε ακόμη ένα πουλάκι που ραμφίζει το

τσαμπί του σταφυλιού, όπως και μία σαύρα, ξαπλωμένη σε ένα φύλλο για να μαζέψει τη θερμότητα που χρειάζεται κάτω από τον ήλιο», ανέφερε.

Στην ίδια αίθουσα ο επισκέπτης θα δει πεσσούς από τον Άγιο Δημήτριο, όπου εμφανίζονται τριαντάφυλλα, λίγο διαφορετικά από αυτά που έχουμε σήμερα στο νου μας. «Τα σημερινά τριαντάφυλλα με τα πολλά πέταλα ξεκινούν να αναπτύσσονται και να υπάρχουν τον 17ο – 18ο αιώνα. Έως τότε υπήρχαν μόνο δύο βασικά είδη τριανταφυλλιάς με πέντε μόνο πέταλα», λέει.

Ρόδα ωστόσο, όπως και ροδοπέταλα, μπορεί να εντοπίσει ο επισκέπτης και στην αίθουσα όπου παρουσιάζεται η τυπολογία των τάφων της Θεσσαλονίκης. «Τριαντάφυλλα έχουμε σε όλους τους τάφους, καθώς τα λουλούδια είναι η ελπίδα και η προσμονή της αναγέννησης. Αντίστοιχα και η ψυχή μας αναγεννάται και αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο μέχρι και σήμερα γεμίζουμε τα φέρετρα των νεκρών με λουλούδια, μία συνήθεια που κάνουμε επαναλαμβάνοντας αυτό που βρήκαμε από τους προγόνους μας», κατέληξε.

Το Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού συμμετέχει στις «Πράσινες Πολιτιστικές Διαδρομές» αναδεικνύοντας τον φυτικό κόσμο μέσα από τα εκθέματά του, για δέκατη χρονιά.

Πηγή: ΑΠΕΜΠΕ